

VIERASKYNÄ

Mielipiteet eivät näy äänestämässä

Enemmistö äänestäjistä kannattaa sellaisia arvoja ja asioita, joita perinteisesti pidetään vasemmiston teemoina, mutta tästä huolimatta vasemmistopuolueet ovat pärjänneet huonosti, kirjoittaa Juho Rahkonen.

Viime vaaleissa vasemmistoliiton teemana oli omatunto. Puolue viestitti, että jos ihmiset äänestäisivät omantuntonsa mukaan, he äänestäisivät nykyistä useammin vasemmistopuolueita. Väittämä ei ole pelkkä puoluetoimiston keksimä mainoslause, vaan lukuisat mielipidetutkimukset osoittavat, että valtaosa tavallisista kansalaisista kannattaa sellaisia asioita ja arvoja, joita on perinteisesti pidetty vasemmiston tavoitteina.

Suomessa on jo vuosikymmeniä tutkittu kansalaisten arvoja ja asenteita toistuvien mielipidetutkimusten avulla. Tällainen on esimerkiksi Elinkeinoelämän valtuuskunnan Evan 1980-luvun puolivälistä asti tekemä tutkimussarja.

Yksi Evan tutkimusten vakiokysymyksistä koskee julkisia palveluita. Vastaajia pyydetään ottamaan kantaa väittämään "vaikka hyvän sosiaaliturvan ja muiden julkisten palveluiden ylläpitäminen maksaa paljon, suomalainen hyvinvointivaltio on aina hintansa arvoinen".

Yli 80 prosenttia vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Kannatus on jopa kasvanut noin kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodesta 1992. Julkisten palveluiden yksityistämistä kannattaa vain neljännes kansalaisista; yksityistäminen on nykyään vielä vähemmän suosittua kuin 20 vuotta sitten.

Monissa kysymyksissä yhteiskunnan asenneilmasto näyttää liikkuneen entistä enemmän sosiaalista oikeudenmukaisuutta painottavaan suuntaan.

Useat mielipidetutkimukset osoittavat, että suomalaiset suostuisivat vaikka nykyistä korkeampaan verotukseen, kunhan julkiset palvelut saadaan turvattua.

Helsingin Sanomien teettämien HS-Gallupien mukaan kansalaisten mielestä vaalien tärkeimpiä teemoja ovat toistuvasti olleet terveydenhuoltoon ja sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset.

Äänestäjät ovat siis eniten huolissaan juuri niistä asioista, joita perinteisesti pidetään vasemmiston teemoina. Tästä huolimatta vasemmistoliitto ja Sdp ovat viime vuosina pärjänneet huonosti.

On paradoksaalista, ettei kansalaisten yleinen mielipide näy vasemmistopuolueiden äänestämisenä.

Kun mielipidetutkimuksissa ennen vaaleja kysytään ihmisiltä, miten varmasti he käyvät äänestämässä, Sdp:n kannattajat ovat vain hieman porvareita passiivisempia ja vasemmistoliiton kannattajat ovat aina innokkaimmasta päästä. Ilmoitettu aktiivisuus ei kuitenkaan muutu todelliseksi toiminnaksi, äänestämiseksi.

Vasemmistoon samaistuvat ovat keskimäärin heikommassa sosioekonomisessa asemassa kuin porvaripuolueiden äänestäjät. Tutkimukset Suomessa ja esimerkiksi Yhdysvalloissa osoittavat, että hyvin toimeentulevien kansalaisten mielipiteet kanavoituvat poliittisiksi päätöksiksi tehokkaammin kuin huonommin pärjäävien.

Vasemmistopuolueiden ahdinkoa on syventänyt se, että keskusta- ja jopa oikeistopuolueet ovat onnistuneesti vallanneet vasemmiston perinteistä pelikenttää.

Vaalikampanjoissaan kaikki puolueet esiintyvät julkisten hyvinvointipalveluiden puolustajina. Myös kokoomuksessa ja keskustassa ollaan hyvin tietoisia hyvinvointivaltion voimakkaasta kannatuksesta.

Taloustutkimuksen tammikuussa 2009 aloittama kansalaisten rahankäyttöä seuraava tutkimussarja osoittaa, että kansalaisten enemmistöön – noin 70 prosenttiin – taloudellinen taantuma ei ole

käytännössä vaikuttanut lainkaan. Korkojen alenemisen ja inflaation hidastumisen ansiosta suurella osalla suomalaisista menee tänä vuonna taloudellisesti paremmin kuin koskaan.

Mielipidetutkimuksissa ihmiset sanovat kannattavansa heikompien auttamista ja sosiaaliturvasta huolehtimista, mutta käytännön valinnoissaan hyvin toimeentuleva enemmistö huolehtii sittenkin enemmän yksilöllisten kuluttajanvapauksiensa turvaamisesta. Tähän huutoon porvaripuolueet, etenkin kokoomus, ovat onnistuneet vastaamaan.

Kun markkinaliberalismista hyötyvä pikkuporvarillinen kansalainen on selvästi aktiivisempi äänestäjä kuin esimerkiksi sosiaaliturvasta riippuvainen vasemmiston kannattaja, ei loppujen lopuksi olekaan kovin suuri ihme, miksi vasemmistopuolueiden kannatuslukemat ovat mitä ovat.

JUHO RAHKONEN

Kirjoittaja on yhteiskuntatieteiden tohtori ja Taloustutkimus Oy:n tutkimuspäällikkö.